

Aida Hasović

23.03.2025. 19:29

Pogledano: 54 puta

Renesansna književnost i kulturni događaji

Čas se fokusira na upoznavanje učenika sa humanizmom i renesansom kroz motivacijske aktivnosti i diskusiju o kulturnim i političkim događanjima tog vremena. Učenici razmatraju razlike između humanizma i renesanse.

Tags

#knjiga

Organizacijski oblik nastave

Predmetna nastava 2. razred

Vrsta nastavnog procesa

Osnovna vrsta nastave - Redovna nastava

Suradnja škole sa roditeljima i zajednicom te razvoj školskog kolektiva

Aktivnosti sa učenicima

Trajanje

45 minuta

Oblasti

Jezičko-komunikacijsko područje

Predmet

Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost

Ključne kompetencije

Kompetencija pismenosti

Ciljevi i ishodi učenja i poučavanja

Ciljevi:

Objasniti elemente i važnost renesansne književnosti i protumačiti, uporediti i izdvojiti kulturne događaje koji su dio renesanse.

Ishodi:

Uporediti i pokazati najvažnije karakteristike između humanizma i renesanse i kulturnih događaja.

Detaljan opis realizacije

UVODNI DIO

AKTIVNOST 1 (motivacija)

Podijeliti učenicima kartice u boji (plava, roza, ljubičasta, zelena). Ukupno će ih biti osam. Svaka kartica ima broj, i to od 1 do 4.

Kartica 1 je zelene boje, kartica 2 roze, kartica 3 plave i kartica 4 ljubičaste boje. Takvih boja su i njene kopije.

Jedan dio kartica (1-4) sadrži po jedno pitanje iz oblasti humanizma, dok drugi dio kartica nema ništa. Prazne su.

Kartice će biti podijeljene naizmjenično učenicima. Oni učenici, koji dobiju karticu sa pitanjem, postaviti će to pitanje učenicima koji imaju istu karticu sa brojem i bojom poput njihove.

Ako učenici odgovore tačno, dobit će jednu motivacijsku poruku koju će izvlačiti iz teglice.

Kartica 1 (zelena)

Pitanje: Poslije srednjeg vijeka, koji je trajao 10 vijekova, u italijanskim gradovima (Firenca, Rim, Napulj, Venecija, Đenova) došla je nova kultura koja se vezivala za svjetovni život čovjeka. Kako se naziva ta kultura, odnosno pokret?

Tačan odgovor: Humanizam.

Kartica 2 (roza)

Pitanje: Ko je bio u središtu pažnje u humanizmu?

Tačan odgovor: Čovjek.

Kartica 3 (plava)

Pitanje: Ko su bili predstavnici u književnosti u humanizmu?

Odgovor: Dante Alighieri, Đovani Bokačo i Frančesko Petrarka.

Kartica 4 (ljubičasta)

Pitanje: Evropom je vladala "crna smrt" ili _____ zbog koje je stradala trećina ukupnog stanovništva Evrope.

Odgovor: Kuga.

NAJAVA ČASA

GLAVNI DIO

AKTIVNOST 2 (razgovor)

Usporedba humanizma i renesanse i kulturnih događaja.

Razgovor kroz pitanja:

Koja su prva sveučilišta, odnosno univerziteti bili osnovana/osnovani u humanizmu?

Prvi univerzitet bio je osnovan u Parizu 1200. godine, a dobio je naziv Sorbona 1257. godine. Centar kulturne razmjene između Arapa i Evrope bio je univerzitet u Salamanci (Španija) koji je osnovan 1247. godine.

Koja su se velika svjetska putovanja događala?

Marko Polo, venecijski trgovac, putovao je na dvor Kubla Kana i to putovanje kroz Perziju, Indiju, Burmu i Kinu otvara diplomatske odnose između Evrope i Azije.

Koje se političke promjene dešavaju, kao i koji se ratovi vode te šta se razvija u ratovanju?

Ratni sukobi se dešavaju između njemačkih država, a vladari žele prijesto Svetog Rimskog Carstva (1254–1273), dok engleski kralj Edvard I ustanovljuje prvi dvodomni parlament u Evropi (1295. godine). Vodi se i stogodišnji rat između Engleske i Francuske (1313). Barut se prvi put upotrebljava 1310. godine u ispaljivanju granata i razvija se artiljerija.

Učenici prate i kulturne događaje u okviru renesanse, a kasnije se upoznaju i sa time kako se razvijala renesansna književnost. Kroz prezentaciju gledaju i fotografije određenih umjetničkih djela i pisaca, ali i filozofa, istraživača, izumitelja i sl.

Humanizam i renesansa označavaju period vremena na prelazu iz srednjeg vijeka u novo doba. Humanizam vežemo za period od 13. do 15. stoljeća u kojem dominiraju naučni i duhovni sadržaji ovog doba, dok renesansu vežemo za period od 15. do 16. stoljeća i u njoj dominira cjelokupnost kulture tog razdoblja gdje su humanističke težnje došle do svog punog izražaja.

Riječ renesansa nastala je od francuske riječi renaissance, što znači preporod. Podsjetimo se da je u središtu humanizma bio čovjek – od latinske riječi humanus, što znači ljudski, odnosno homo, što znači čovjek. Homo univerzale je obrazovan čovjek.

Tako, dolaskom renesanse dogodio se preporod cjelokupne kulture.

Sporadično tokom razgovora zapisivati na tabli:

renesansa – 15–16. st.

fr. riječ renaissance – preporod

dolazak renesanse – preporod cjelokupne kulture

Humanističke težnje u ovom razdoblju dobijaju svoj puni procvat i istaknuta je duhovna strana ljudskog života, dok renesansa ideale traži u fizičkoj ljepoti i ovozemaljskom životu. U njoj se nalazi kult snage i optimizma, a djela imaju svjetovnu tematiku i umjetnici se ugledaju na antičku umjetnost.

Posebno zanimanje je za ljepotu prirode čovjekova unutarnja preživljavanja.

Život u svim oblicima njegove pojavnosti, promjena načina života i razmišljanja su bili u fokusu.

Naučna i geografska otkrića doprinose i modernizaciju života i pogleda na svijet i život i sve ono što se dešavalo u periodu humanizma.

Osnivaju se banke (prva komercijalna banka u Evropi osnovana je 1407. godine u Đenovi), grade katedrale (1420–1436 katedrala u Firenci dobiva sadašnji izgled: remek-djelo renesansne arhitekture), pokreće se i prva štamparija (1450. godine Johann Gutenberg u Njemačkoj je napravio prvu pokretnu presu za štampanje knjiga što je knjige učinilo pristupačnijima; tehnika štampanja brzo se proširila po cijeloj Evropi), nastaju nova carstva (1453. godine Konstantinopol (Carigrad) pada u ruke Turaka pod vodstvom sultana Mehmeda II i nastaje Osmansko Carstvo), događaju se različite kolonizacije (1497–1501. Portugalci Vasco de Gama i Pedro Cabril svojim putovanjima omogućuju pomorsku trgovinu s Indijom i osvajanje kolonija u Africi i Aziji; Amerigo Vespucci, firentinski pomorac u službi Portugala, istražuje obale Brazila), objavljuju knjige (1509. godine Erazmo Roterdamski objavljuje svoju polemičku knjigu "Pohvala gluposti", Francois Rabelais objavljuje svoj satirčki roman "Gargantua i Pantagruel"), ali i slikaju mnoga poznata umjetnička djela (Sandro Botticelli "Rađanje Venere" (1480), Hieronymus Bosch "Vrt užitaka" (1510), Michelangelo izlaže svog "Davida", remek-djelo renesansnog kiparstva.

Medicina napreduje (1543. godine Andrea Vesalis, liječnik cara Charlesa V, objavljuje svoju prvu naučnu studiju anatomije ljudskog tijela zasnovanu na disekciji), uvoze se u Evropu različito povrće, ali se događa i reforma kalendara (1582. godine papa Gregorije reformira kalendar, koji je i danas u upotrebi). Izumljeni su i teleskop i mikroskop (1600. godine na osnovi optičke tehnike razvijene u Nizozemskoj).

Također, 1543. godine, Nicolaus Copernicus, poljski astronom, objavljuje svoju teoriju Sunčevog sistema, po kojem planete kruže oko Sunca, početak modern astronomije.

Razvijaju se prirodne nauke i filozofija. Mijenja se dotadašnji pogled na svijet i život. Uloga crkve nije više bila toliko važna kao u srednjem vijeku. Narodni jezik sve više pisci koriste, ali uvodi se i u škole.

U književnim djelima se oponaša priroda i svijet se u takvim umjetničkim djelima mora upravljati prema odnosima i srazmjerima koji vladaju u prirodi.

Događa se i "eksplozija" – umjetnička djela sadrže više ljudsku tjelesnost i tjelesnu ljepotu i porive.

Uvode se savršene i skladne književne forme. Značaj je čovjeka kao pojedinca i zagovara se sloboda ljudskog duha, snage i njegove individualnosti i svestrano razvijene ličnosti.

U književnosti se njeguju: ep, tragedija, komedija, roman, novela, ljubavna poezija, satira, pastoral, epigram, poslanica.

U okvirima likovne umjetnosti najznačajniji renesansni stvaraoci su: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Sandro Botticelli, Hieronymus Bosch, Donatello, Rafaelo Santi i dr.

Najznačajniji pisci ovog razdoblja su: Erazmo Roterdamski, Michel de Montaigne (tvorac eseja), Francois Rabelais, Miguel Cervantes, William Shakespeare.

ZAVRŠNI DIO ČASA

AKTIVNOST 3 (sinteza)

Nekoliko učenika će dobiti kartice sa terminima renesansa, preporod, Johann Gutenberg, najznačajniji pisci renesanse i reći svoje asocijacije koje ih podsjećaju na ove termine.

Učenici će na osnovu primjera iz tragedije "Hamlet" Williama Shakespeara odrediti i karakteristike renesansne književnosti:

...

HAMLET: Ha, ha! Jeste li kreposni?

OFELIJA: Moj gospodaru?

HAMLET: Jeste li lijepi?

OFELIJA: Što misli vaše gospodstvo?

HAMLET: Mislim, ako ste kreposni i lijepi, vaša

se krepost ne bi smjela družiti s

vašom ljepotom.

OFELIJA: Može li ljepota, moj gospodaru, imati
boljeg društva od kreposti?

HAMLET: Dakako da može; jer će moć ljepote
prije od kreposti učiniti svodnicu
nego što će sila kreposti pretvoriti
ljepotu u svoju priliku. To je nekada
bio paradoks; ali vrijeme sad
pokazuje da je istina. Ja sam vas
jednom zbilja ljubio.

(Čitanka, str. 57)

Krepost, 1. moralna čistoća, ukupnost moralnih vrlina; čestitost, 2. jez. knjiž. arh. tjelesna snaga, krepkost, čilost

Karakteristika: Ideali u fizičkoj ljepoti i
ovozemaljskom životu.

Domaća zadaća:

Pročitati dijelove odlomka iz tragedije "Hamlet"

William Shakespeara u Čitanci, str. 54-59.

Na kraju časa podijeliti svim učenicima motivacijske poruke iz teglice.

Praćenje i procjenjivanje

Davati plus za tačan odgovor na pitanje.

Navodi odlike renesanse.

Navodi značenje riječi preporod.

Objašnjava značaj Gutenbergova otkrića.

Nabraja najznačajnije pisce renesanse.
Određuje karakteristike renesansne književnosti.

Ideje za domaće zadaće (nastavak aktivnosti) i uključivanje roditelja

Domaća zadaća:

Pročitati dijelove odlomka iz tragedije "Hamlet"

William Shakespeara u Čitanci, str. 54–59.

Učenici mogu dalje kod kuće istraživati renesansu i kulturne događaje i vidjeti gdje se nalaze mnoga značajna umjetnička djela širom Evrope (muzeji, galerije, biblioteke...).

Savjeti za druge nastavnike/ce kod realizacije ove lekcije teme

Učenici na kreativan način uz pomoć kartica sa pitanjima učestvuju u radu, ali i svojom aktivnošću tokom usvajanja znanja iz renesanse i kulturnih događaja. Neke činjenice poznaju i od ranije, pa bi bilo dobro uključiti i profesore Historije, Muzičke kulture, Geografije i Likovne kulture u realizaciju ove nastavne jedinice.

Metode i tehnike

Metoda razgovora

Collections

Priprema za čas - Srednja škola